

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2871

Vragen van het lid **Karabulut** (SP) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *het WK voetbal in Qatar* (ingezonden 2 maart 2021).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) van Minister **Kaag** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 21 mei 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 2139.

Vraag 1

Herinnert u zich dat de Tweede Kamer op 25 februari jl. een motie heeft aangenomen waarin wordt verzocht om, vanwege abominabele arbeidsomstandigheden, in 2022 geen afvaardiging van de regering te sturen naar het Wereldkampioenschap (WK) voetbal in Qatar en hierover in overleg te gaan met andere landen?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Kunt u toelichten hoe u deze motie uit gaat voeren?

Met welke landen bent of gaat u in overleg over uitvoering van de motie?

Antwoord 2 en 3

Nederland moet zich nog kwalificeren voor het WK voetbal in Qatar in 2022. Volgens het kwalificatieschema zal hier november 2021 meer bekend over zijn. Uitvoering van de motie is op dit moment derhalve nog niet aan de orde.

Vraag 4

Waarom benadrukt u dat Qatar al stappen heeft gezet om de situatie voor de arbeidsmigranten te verbeteren?² Erkent u dat deze stappen ruim onvoldoende zijn? Erkent u dat 6500 zichzelf doodgewerkte arbeiders, waar tot nu toe sprake van is, simpelweg onacceptabel zijn?

¹ Motie-Karabulut c.s., ingediend op 25 februari 2021 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2273), <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2021Z03860&did=2021D08387>

² Telegraaf, 26 februari 2021, «Blok wil wél WK in Qatar om «druk uit te oefenen»», <https://www.telegraaf.nl/nieuws/692354127/blok-wil-wel-wk-in-qatar-om-druk-uit-te-oefenen>

Antwoord 4

Het kabinet is van mening dat dergelijke misstanden betreurenswaardig zijn en ongevallen vanwege slechte arbeidsomstandigheden te allen tijde voorkomen dienen te worden. In het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen Qatar en de *International Labour Organization* (ILO) heeft de Qatarese overheid de afgelopen jaren verschillende arbeidshervormingen doorgevoerd om de situatie van arbeidsmigranten te verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn de afschaffing van het exit-visum vereiste, zodat werknemers zonder toestemming van hun werkgever het land kunnen verlaten, invoering van een non-discriminatoire minimumloon, en de afschaffing van de *No Objection Certificate*, waardoor werknemers zonder toestemming van hun werkgever van baan kunnen wisselen.

De uitvoering van deze hervormingen blijft echter een punt van zorg dat het kabinet regelmatig aan de Qatarese autoriteiten overbrengt. Internationale (mensenrechten)organisaties geven aan dat het van belang is samenwerking en kritische dialoog voort te zetten, teneinde duurzame veranderingen in de situatie van arbeidsmigranten in Qatar te realiseren.

Data over arbeidsgerelateerde ongevallen worden door verschillende (overheids)instanties in Qatar verzameld op een niet eenduidige wijze. De ILO meldt dat Qatar een gestandaardiseerd systeem aan het ontwikkelen is voor het definiëren en registreren hiervan. Qatarese autoriteiten geven op basis van de aanwezige data aan dat de 6.500 doden niet eenduidig zijn toe te schrijven aan de bouwwerkzaamheden voor het WK sinds de toewijzing daarvan aan Qatar in 2010. In gesprekken met stakeholders, waaronder de internationale gemeenschap en (mensenrechten) organisaties, wordt deze duiding bevestigd.

Vraag 5

Kunt u aangeven wat u allemaal gaat doen om, zoals u dat verwoordt, «Qatar de goede kant op te bewegen»? Wat is uw doel en wat wilt u concreet bereiken voor de arbeiders en hun nabestaanden?

Antwoord 5

Het kabinet beoogt door middel van constructief kritisch beleid, waarbij samenwerking en dialoog centraal staan, duurzame positieve verandering te faciliteren op het gebied van mensenrechten en specifiek de positie van arbeidsmigranten. Verandering die verder reikt dan het WK voetbal 2022 en in alle sectoren van de samenleving doorwerking heeft.

Dit onderwerp is ter sprake gekomen in reguliere contacten tussen Minister Blok en Minister Al Thani. Tevens stonden mensenrechten en specifiek de positie van arbeidsmigranten, op de agenda van de bilaterale politieke consultaties van februari jl. tussen Nederland en Qatar en zijn de zorgen naar aanleiding van de recente berichtgeving recentelijk wederom overgebracht. Op (hoog)ambtelijk niveau wordt regelmatig gesproken met mensenrechten- en internationale organisaties en diplomatieke vertegenwoordigingen, waaronder ambassades van zendende landen, om over een goede informatiepositie te beschikken en gezamenlijk verbeteringen te bewerkstelligen. Nederland ondersteunt concreet de Qatarese samenwerking met de ILO om de positie van arbeidsmigranten te bevorderen door middel van het delen van kennis en expertise. Het ministerie organiseerde in 2019 een missie naar Nederland voor de Qatarese arbeidsinspectie om inzicht te bieden in hoe de Nederlandse arbeidsinspectie te werk gaat met het oog op versterking van de lokale capaciteit. In 2020 organiseerde het ministerie in samenwerking met het Qatarese Ministerie van SZW, de ILO en de Sociaal Economische Raad in Nederland een reeks medezeggenschapstrainingen voor arbeidsmigranten die zitting hebben in *Joint Committees* (de Qatarese variant van een medezeggenschapsraad). De trainingen dienden om beter inzicht te bieden in participatierechten en samenwerking tussen arbeiders en management te versterken. Het ministerie werkt momenteel aan een tweede reeks medezeggenschapstrainingen, waar personeelszaken, financiën en veiligheid en gezondheid op het werk centraal zullen staan.

Vraag 6

Hoe staat u tegenover de suggestie om iedereen die profiteert van het WK bij te laten dragen aan financiële compensatie voor de slachtoffers en hun nabestaanden? Wilt u zich, samen met alle relevante partijen, hiervoor inspannen?³

Antwoord 6

Het laten bijdragen aan financiële compensatie voor slachtoffers en hun nabestaanden door iedereen die profiteert van het WK is een nobel streven, maar praktisch uitdagend. Qatar heeft wetgeving omtrent financiële compensatie na arbeidsgerelateerde letsels en sterfgevallen. De WK organisatie voert deze regeling uit en heeft in individuele gevallen ook onafhankelijk onderzoek naar de compensatie laten doen. In gesprekken met deze organisatie is grotere transparantie hierover aangemoedigd.

Vraag 7 en 8

Waarom wordt er zoveel geïnvesteerd om handel met Qatar te stimuleren, waaronder een digitale handelsmissie onder uw leiding?⁴

Deelt u de mening dat het ongepast is zo sterk in te zetten op handel met Qatar als de arbeidsomstandigheden in dat land nog het beste te vergelijken zijn met moderne slavernij? Bent u bereid de handelsmissie niet door te laten gaan en in plaats daarvan bedrijven juist op te roepen niet te profiteren van de slavenarbeid in Qatar? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7 en 8

De misstanden ten aanzien van de arbeidsomstandigheden in Qatar zijn al langer bekend en hebben vanzelfsprekend de aandacht van het kabinet. Nederland brengt de zorgen over de positie van arbeidsmigranten stelselmatig over, op politiek en hoogambtelijk niveau. Naar aanleiding van de zorgelijke berichten over arbeidsmigranten bij de bouw van voetbalstadions in Qatar heeft de Minister voor BHOS besloten om de digitale handelsmissie naar Qatar, die gepland stond van 22 maart tot en met 1 april 2021, uit te stellen.

Tegelijkertijd richt Nederland zich nog steeds op politieke en economische samenwerking en dialoog met Qatar. Nederlandse bedrijven die zaken willen doen in Qatar kunnen dus ook gebruik maken van ondersteuning door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De Golfregio, inclusief Qatar, is een politiek strategische regio en prioritaire markt in de handelsagenda van het kabinet. De regio kent uitdagingen op terreinen waar Nederlandse bedrijven veel expertise hebben. Denk aan watertekorten, transitie naar hernieuwbare energie en afhankelijkheid van voedselimport. Het kabinet ondersteunt Nederlandse bedrijven om deze uitdagingen te adresseren en kansen te verzilveren.

Het kabinet hecht er groot belang aan dat alle Nederlandse bedrijven die internationaal ondernemen de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* naleven. Het kabinet zet daarom ook in op een brede gepaste zorgvuldigheidsverplichting voor bedrijven, bij voorkeur op Europees niveau.

³ Trouw, 28 februari 2021, «WK Qatar: boycot of praten? Betalen!», <https://www.trouw.nl/opinie/wk-qatar-boycot-of-praten-betalen~b1adc210/>

⁴ Online matchmaking event Qatar 2021, <https://www.rvo.nl/actueel/evenementen/online-matchmaking-event-qatar-2021>, 3 maart 2021 & Virtuele handelsmissie Golfregio: Verenigde Arabische Emiraten, Oman en Qatar, <https://www.vno-ncw.nl/agenda/virtuele-handelsmissie-golfregio-verenigde-arabische-emiraten-oman-en-qatar>, 22 maart 2021.